

SUOMEN UITTOPERINNEYHDISTYS RY
1991-2025

V O N K A M I E S

SUOMEN UITTOPERINNEYHDISTYS RY

JÄSENLEHTI Nro 1/2025

KOKOUSHUTSU

***Suomen Uittoperinneyhdistyksen vuosikokous pidetään
torstaina 10. huhtikuuta 2025 klo 12.00 Kuopiossa,
Kuopion Klubilla, Kuninkaankatu 10.***

Kokous alkaa lounaalla.

Kokouksen esityslista:

1. Kokouksen avaus
2. Todetaan läsnä olevat yhdistyksen jäsenet
3. Vahvistetaan kokouksen työjärjestys
4. Valitaan kokouksen puheenjohtaja
5. Valitaan kokouksen sihteeri
6. Valitaan kaksi pöytäkirjantarkastajaa ja kaksi ääntenlaskijaa
7. Todetaan kokouksen laillisuus
8. Käsitellään vuoden 2024 tilinpäätös ja tase
9. Käsitellään vuoden 2024 toimintakertomus
10. Esitetään toiminnantarkastajien kertomus
11. Päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta
12. Päätetään vastuuvapauden myöntämisestä
13. Käsitellään vuoden 2025 toimintasuunnitelma
14. Päätetään vuoden 2025 liittymis- ja jäsenmaksut
15. Vahvistetaan vuoden 2025 talousarvio
16. Valitaan yhdistyksen puheenjohtaja ja neljä hallituksen jäsentä
17. Valitaan vuodelle 2025 kaksi toiminnantarkastajaa ja heille kaksi varamiestä
18. Kokouksen päättäminen

***Ruokailun järjestämistä varten ilmoitathan osallistumisestasi 5.4. mennessä
yhdistyksen sihteeri Esa Ojalalle puh. 0400 254 690 tai esa.ojala59@gmail.com.
Samalla ilmoitukset mahdollisesta erikoisruokavaliosta.***

Perinnettä ja nykypäivän uittoa

Yhdistyksemme toimintaan mahtui uiton perinteen vaalimista ja tämän päivän uiton seuranta.

Näyttää siltä, että uiton aallonpohja on toistaiseksi sivuutettu. Uittajien määrän ollessa pienimmillään uittoa suoritti yksi yhtiö. Nyt neljä yhtiötä joko uitti tai valmistautui uiton aloittamiseen tulevana uittokautena. Uittoa puoltaa sen muita kuljetusmuotoja halvemmat kustannukset pitkien matkojen kuljetuksissa maamme järviolueilla.

Perinnettä edusti vahvasti Pielis-Karjalaisten organisoima Kuhmon uittotapahtuma. Tapahtuma kärsitti tukkilaisten SM-kisat sekä kansainvälisen tapahtuman, International Raftsmen Meetingin vuositaapaamisen ja kokouksen. Meille myönteinen asia oli, että Järvi-Suomen Uittoyhdistyksen uittopäällikkö Esa Korhonen valittiin yhdistyksen hallitukseen. Näin hallituksessa on nyt yksi käytännön uittotyötä johtava henkilö.

Perinteen dokumentointi jatkuu vahvana. Työn alla on Koillismaan maisemiin sijoittuvat kuvaukset. Työ koostuu kolmesta osasta: Osaran aukeat, viimeinen uitto ja kasvun ihme. Puheenjohtajamme on ohjannut kuvausryhmän työtä. Suuri osa kuvauksista on tehty.

Hankkeen keskeisin rahoittaja on Metsämiesten säätiö. Hanketta ovat tukeneet myös Valto Pernun säätiö ja Metsähallitus. Heidän tukensa mahdollistaa hankkeen toteutuksen.

Yhdistystämme kohtasi kesällä suruviesti. Yhdistyksen kunniajäsen, entinen uittopäällikkö, uittoneuvos Kaarlo Palmrothin maallinen taival päättyi yli yhdeksänkymmenen vuoden iässä.

Tulevasta vuodesta odotamme hyvää uittovuotta sekä käynnissä olevien hankkeiden menestyksestä toteuttamista.

*Matti Suihkonen
varapuheenjohtaja*

Kuva: Stora Enso, nippujen pudotus

Suomen Uittoperinneyhdistys ry:n toimintakertomus vuodelta 2024

Uittoperinneyhdistys jatkoi metsätalouteen liittyvien toimintojen dokumentointia. Kämppäemäntä-dokumentin valmistuttua painopiste siirtyi metsällisten toimenpiteiden ja niiden vaikutusten kuvaamiseen. Koillismaata koskettavia, ja aikanaan runsaasti keskustelua aiheuttaneita tapahtumia olivat Osaran aukeat ja lijoen uitto.

Koillismaahan jätemetsien uudistaminen herätti keskusteluryöpyä sekä voimakkaita epäilyjä uudistamistoimenpiteiden onnistumisesta. Lijoen uiton loppuminen kosketi koko Koillismaata.

Käynnissä olevassa hankkeessa valmistellaan dokumenttielokuvaa, jossa puheenvuoro annetaan paikalliselle väestölle. Dokumentissa kuvataan, kuinka alueen ihmiset kokivat silloiset tapahtumat ja niiden seuraukset. Kuvataan kuinka ”tundran pelko” on muuttunut kasvun ihmeeksi ja hiilinieluksi. Puheenjohtajamme Juhani Hakkarainen on ohjannut työtä ja tukenut dokumentaristi Raimo Saloa kuvaustyössä.

Hankkeen keskeisin rahoittaja on Metsämiesten säätiö. Hanketta ovat tukeneet myös Metsähallitus ja Valto Pernun säätiö. Kiitos kaikille tukijoille.

Uittoperinteen merkittävin tapahtuma oli Kuhmosa järjestetty kansainvälinen kokoontuminen ja tukkilaisten SM-kisat kesäkuussa. Kisatapahtumaa seurasi suuri joukko ihmisiä. He näkivät todellisten uiton ammattilaisten osaamista ja kokivat tukkilaistunnetta.

Kuhmon tukkilaistapahtumaan saapui osallistujia useista Euroopan maista. Yksi osa tapahtumaa oli kansainvälisen yhdistyksen IATR:n (International Raftsmen Association) kokous. Yhdistyksen puheenjohtajana jatkaa Dr. Frank Theel.

Suomen kannalta myönteinen asia oli, että Järvi-Suomen Uittoyhdistyksen uittopäällikkö Esa Korhonen valittiin hallitukseen. Näin hallituksessa on nykyisinkin uittoa suorittavan organisaation edustaja. Kokouksessa vahvistettiin, että vuoden 2025 tapaminen on Espanjassa.

Yhdistys osallistui elävän kulttuuriperinteen TEAMS-tapaamisiin.

Tulevasta vuodesta odotamme tuloksekasta uittovuotta sekä käynnissä olevien hankkeiden menestyksestä toteuttamista.

*Suomen Uittoperinneyhdistys ry
Hallitus*

Avohakkuualue Sodankylän Suikelossa vuonna 1961. Alue kulotettiin ja kylvettiin männylle. Kriitikot esittivät vahvan epäilyn. Alueelle ei synny metsää.

Suomen Uittoperinneyhdistys ry:n toiminta 2025

Yhdistyksen tavoitteena on sääntöjen mukaan vanhojen uittoperinteiden vaaliminen. Uitto on osa metsätyötä. Usein samat miehet ja naiset tekivät molempia töitä, joten myös metsätyöperinteen vaaliminen ja tallentaminen kuuluu yhdistyksen tavoitteisiin.

Yhdistys seuraa uiton nykyistä kehitystä. Viime vuosina uittajien määrä on lisääntynyt. Kuljetusmuotojen välisessä vertailussa uitto on ilmastonkin kannalta edullinen kuljetusmuoto pitkällä matkoilla.

Meneillään olevana vuotena toiminta painottuu metsätyön ja sen muutosten vaikutusten dokumentointiin käynnissä olevan Iijoki-projektin myötä. Dokumentin kuvaukset jatkuvat. Yhdistys ohjaa ja avustaa käynnissä olevassa hankkeessa.

Toimintasuunnitelma 2025

1. Vonkamies-lehden julkaisu
2. Vuosikokous Kuopion Klubilla 10.4.2025.
3. Yhdistys jatkaa Iijoki-sarjan (Osaran aukeat, Viimeinen uitto ja Kasvun ihme) dokumentointia yhteistyössä dokumentaristi Raimo Salon kuvausryhmän kanssa.
4. Jatkamme jäsenyyttä International Raftsmen Associationissa ja osallistumme sen toimintaan.
5. Jatkamme yhteistyötä Luston kanssa kulttuuriperinteen vaalimisessa.
6. Kannustamme järjestämään uitto- ja uittoperinnetapahtumia.
7. Teemme yhteistyötä metsä- ja uittoperinteen parissa toimivien tahojen kanssa.
8. Toteutamme yhdistyksen sääntömääräiset tehtävät vuonna 2025.
9. Yhdistys osallistuu elävän kulttuuriperinteen TEAMS-tapaamisiin.

*Suomen Uittoperinneyhdistys ry
Hallitus*

Edellä mainitun Suikelon alueen männikkö kuvattuna vuonna 2015. Kasvun ihme on tapahtunut.

Suomen Uittoperinneyhdistys ry:n talousarvio vuodelle 2025

TULOT, Euroa	2025	Tot. 2024
Henkilöjäsenmaksu	1 300	1 025
Kannattajajäsenmaksut	1 530	1 530
Jäsenmaksutuotot, Yhteensä	2 830	2 555
Avustukset	15 000	15 650
Muut tuotot		785
Tulot yhteensä	17 830	18 815
MENOT, Euroa		
Vonkamies	1 720	1 720
IATR jäsenmaksu	100	100
Viimeinen uitto -dokumentti	14 000	12 400
Hallinto- ja kokouskulut	900	883
Posti- ym kulut	100	45
Annetut avustukset		200
Kuhmon kansainvälinen uittoperinnetapahtuma		2 814
Pankkikulut	200	127
Menot yhteensä, Euroa	17 020	18 804
TULOS/Ylijäämä, Euroa	+810	+11

Suomen Uittoperinneyhdistys ry
Hallitus

Yhdistyksen toimintaa tukeneet kannattajajäsenet:

Fin-Terpuu Oy	Metsä Group
Harvestia Oy	Metsähallitus Metsätalous
Iisveden Metsä Oy	Stora Enso Oyj
Järvi-Suomen Uittoyhdistys	Uittokalusto Oy
Keitele Forest Oy	Uittopoijat Oy
Kuhmo Oy	UPM Oyj

Uittoneuvos Kaarlo Palmroth

Metsänhoitaja **Kaarlo (Kalle) Palmroth** kuoli pitkäaikaiseen sairauteen Kuopiossa 16.7.2024.

Hän oli syntynyt Jämsässä 11.10.1931. Lapsuus sujui rauhallisesti, kunnes sota katkaisi sen kahden vanhemman veljen lähtiessä vapaaehtoisina rintamalle. Sodan seurauksena vahva isänmaallisuus tarttui myös Kalleen, samalla kun nuori mies joutui osallistumaan kotitilan töihin jo hyvin varhain.

Palmroth kirjoitti ylioppilaaksi Jämsässä 1951 ja aloitti asepalveluksen jälkeen opinnot Helsingin yliopiston maatalousmetsätieteellisessä tiedekunnassa. Valmistuttuaan metsänhoitajaksi 1957 ensimmäinen työpaikka avautui Enso Gutzeit Oy:ssa Lieksassa v. 1959.

Seuraava työ vei Kuopioon, kun Palmroth nimitettiin aluemetsänhoitajaksi Oy Hackman Ab:iin v. 1965. Mieluisassa työssä tuli eteen myös raskaita hetkiä, kun metsäosasto lopetettiin v. 1984 ja metsäjohtajaksi nousseena hän joutui irtisanomaan läheisiä työtovereitaan.

Vuonna 1985 Palmroth nimitettiin uittopäälliköksi Savon Uittoyhdistykseen tehtävänään yhdistää Savon ja Pohjois-Karjalan Uittoyhdistykset. Pitkien neuvottelujen jälkeen yhdistysten sulautumissopimus allekirjoitettiin 11.12.1985 ja uusi Savo-Karjalan Uittoyhdistys aloitti toimintansa 1.1.1986. Toiminta-alueeseen kuuluivat Vuoksen vesistön vesireitit Kallaveden, Pielisen, Pielis- ja Koitajokien, Höytiäisen, Juojärven ja Heinäveden vesistöt aina vastualueen vaihtumiskohtaan saakka Savonlinnan Laitaatsillassa.

Tuohon aikaan uittotoiminta oli vielä voimissaan, ja alkuvuosina uitettavat puumäärät olivat yli 3 miljoonaa kuutiometriä vuodessa vastaten noin kolmannesta koko alueen kaikesta puun kuljetuksesta. Uitettavien puunippulauttojen kokoa kasvatettiin tehokkuuden lisäämiseksi ja yhdessä suuressa nippulautassa saattoi liikkua jopa 20 000 m³ puuta. Työvoimaa operointi vaati noin 200 henkilöä, osa kausiluonteisesti vain kesäaikaan. Hinaajia oli töissä 30 kpl, joista 7 suurempaa nk. linjahinaajaa.

Metsäteollisuusyritysten fuusiot, modernimmat puuvarastoihin sitoutuneen pääoman laskelmat, uudet puun laatuvaatimukset ja vaihtoehtoiset kehit-

tyvät kuljetusmuodot alkoivat kuitenkin vääjäämättä vähentää uitettavaksi ohjattavaa puumäärää. 90-luvun alkupuolen uittomäärät olivat enää noin yhden miljoonan kuution luokkaa ja vakituista henkilöstöä 13. Toimintojen tehostamiseksi vielä jäljellä olleet Savo-Karjalan Uittoyhdistys ja Kymin Uittoyhdistys päätettiin yhdistää kaiken järviuiton kattavaksi Järvi-Suomen Uittoyhdistykseksi. Savo-Karjalan uittoyhdistyksen toiminta päättyi tähän yhdistymiseen ja samalla Palmroth eläköityi tehtävästään 1993. Uittoneuvoksen arvonimen hän sai 1995.

Kun periaatepäätös Suomen Uittoperinneyhdistyksen (SUPY) perustamisesta tehtiin Itävallan Baldramsdorfissa pidetyn kokouksen yhteydessä 1.9.1991 oli Kalle Palmroth yhtenä sen allekirjoittajana.

Siitä seurasi innostus matkustaa vuosittain eri puolille Eurooppaa järjestettyihin perinnetapahtumiin, joissa Kalle usein toimi Suomen virallisena edustajana. Vuosien varrella tutuiksi tulivat Italian, Espanjan, Saksan, Ranskan, Tšekin ja Latvian perinneyhdistysten tilaisuudet, joissa nähtiin tukinlaskua, päästiin seilaamaan lautoilla ja osallistuttiin juhla-kulkueisiin kansallispukuihin ja uittoasuihin pukeutuneina.

Kotiseurakkaus Jämsään säilyi läpi elämän. Jämsään rakennettu mökki oli tärkeä tukikohta vanhalla kotiseudulla. Kalle piti liikkumisesta, talvisin hiihto oli mieluisaa, Lapin matkat lasten perheiden kanssa olivat talven kohokohtia. Kesät kuluivat Laivonsaaren mökillä puuhastellen.

Kalle tunnettiin myös hyvänä puheiden pitäjänä, joka osasi ulkoa niin Yrjö Jylhän ”Pyhä yö” -runon kuin myös Runebergin Vänrikki Stoolin tarinat suurelta osin lausuen niitä tilaisuuden tullen.

Tärkein Kallelle oli kuitenkin perhe, kolme lasta ja kahdeksan lastenlasta, joiden elämäntilanteissa hän eli mukana. Hyvästelytoivotus ”voikaa hyvin” vaihtui loppuaikoina sanoihin ”me pärjäämme Marjatan kanssa hyvin”. Ja niin tapahtui, yhdessä loppuun asti.

Marjatta Palmroth & Mikko Palmroth

Uitto kestävä kuljetusmuoto

”Uitto” viittaa vesitse tapahtuvaan puutavaran kuljetukseen, joka on perinteinen ja ympäristöystävällinen tapa siirtää puuta vesistöjen kautta. Tämä menetelmä on erityisen yleinen Pohjoismaissa, kuten Suomessa ja Ruotsissa, joissa on runsaasti järviä ja jokia.

Uiton edut kestävässä kuljetusmuotona:

1. Päästöjen vähentäminen: Uitto ei vaadi polttoaineita, kuten dieselöljyä, mikä vähentää hiilidioksidipäästöjä verrattuna maantiekuljetuksiin.
2. Luonnonvarojen säästäminen: Uitto hyödyntää vesistöjä, jotka ovat luonnonvaraisia reittejä, eikä se vaadi suuria infrastruktuuri muutoksia.
3. Häiriöttömyys: Uitto aiheuttaa vähemmän melua ja tärinää verrattuna maantie- ja rautatiekuljetuksiin.
4. Kustannustehokkuus: Suurissa määrissä uitto voi olla taloudellisesti edullinen tapa kuljettaa puutavaraa pitkiä matkoja.

Haasteet

1. Uitto on riippuvainen vesistöjen saatavuudesta ja olosuhteista.
2. Se soveltuu parhaiten puutavaran kuljetukseen eikä sitä voida käyttää kaikentyyppisille tavaroille.
3. Uitto voi aiheuttaa paikallisia ympäristövaikutuksia, kuten sedimentin liikettä ja kalatalouden häiriöitä.

Nykyään uittoa käytetään yhä, mutta sen osuus puutavaran kuljetuksista on vähentynyt modernien kuljetusmuotojen, kuten rekkojen ja junien yleistyessä. Kuitenkin uitto pysyy tärkeänä osana kestävässä metsäteollisuudessa erityisesti alueilla, jossa vesistöt ovat runsaat.

*Tämän jutun on tuottanut Tekoäly.
Tekstiä ei ole muokattu ihmisen toimesta.*

Hinaaja Myllykoski 1960-luvulla.

Hinaaja Myllykosken uusi elämä. Alus on entisöitynä vapaa-ajan käytössä.

Tukkilaistapahtumistaan ja uiton perinteen vaalimisesta tunnettu Kuhmo voisi olla Suomen "uittopääkaupunki". Nimityksellä voisi olla myönteistä merkitystä seutukunnan matkailulle.

Kuhmon tukkilaistapahtuma

Kansainvälinen uittoväki kokoontui alkukesästä Kuhmon kauniisiin maisemiin Pajakkakosken partaalle kisamaan tukkilaistaitojen paremmuudesta sekä pitämään kokouksia.

SM-kilpailujen tuloksia

Tukkilaismaratoni: Yleinen

1. Juha Julkunen	Savukoski	5.33
2. Jori Mikkonen	Lieksa	5.41
3. Toni Mikkonen	Lieksa	6.50

Koskenlasku: Yleinen

1. Juha Julkunen	Savukoski	1.46
2. Jori Mikkonen	Lieksa	2.01
3. Mikko Kettunen	Kuopio	2.18

Tapahtuma alkoi kulkueella sekä leppoisalla yhteydenpidolla. Puheenjohtajamme Juhani Hakkarainen toimi yhdistyksemme lipunkantajana. Kuvassa on myös Seija Hakkarainen, Heikki Nyysönen sekä Esa Korhonen (selin). Kuva: Matti Suihkonen

Tapahtumaa johdattelivat IATR:n puheenjohtaja Frank Theel sekä Suomen puolelta Mikko Saarimaa. Suomen kannalta oli merkittävää, että Esa Korhonen valittiin IATR:n hallitukseen. Näin hallitus sai työssään Järvi-Suomen Uittoyhdistyksen uittopäällikkönä toimivan jäsenen.

Kuva: Matti Suihkonen

Tukkilaiskuoron naistrio esiintymässä hanuristin säestämänä.

Kuva: Matti Suihkonen

Tukkilaisten SM-kisoissa käytiin tasokas taistelu tukkilaistaitojen paremmuudesta. Laskuvuorossa kisan voittanut Juha Julkunen. Runsaslukuinen yleisö oli saapunut seuraamaan perinteistä tapahtumaa.

Seuraavan kerran kansainvälinen uittoväki kokoontuu Espanjassa. Tervetuloa! Laspuna, Espanja. Etualalla Terho Turunen ja Dr. Frank Theel.

Kuva: Matti Suihkonen

Saksalainen kuvausryhmä Kuhmossa

Saksalainen Nord Deutsche Rundfunk (NDR) televisiokanava teki Suomen uittoon liittyvän ohjelman kesäkuussa 2024. Ohjelma on osa Ostseereport sarjaa, jossa näytetään Itämeren valtioiden asukkaiden elämää.

Talvella suunniteltua ohjelmaa aloitettiin kuvaamaan Kuhmossa. Aluksi kuvattiin Kuhmoa sekä **Juha Julkusen** tukkilaiskisoihin valmistautumista. Ohjelmaan haluttiin luoda juoni tukkilaiskilpailua hyödyntäen, siksi haastateltavana olivat myös Juhan haastajat **Jori Mikkonen** ja **Jere Rossi** ennen ja jälkeen kilpailun.

Seuraavan sukupolven tukkilaiskisailejoita kuvattiin leirillä, jossa lajiin liittyviä taitoja harjoiteltiin. Leiriläiset olivat hyvin kiinnostuneita koskenlaskusta harjoitellessaan flanellipaidassa ja sarkahousuissa puukko vyöllä roikkuen tukin päällä pysymistä.

Tukkilaisperinteen historiaa varten haastattelimme kämppäemäntä **Hilkka Partasta** Rautavaaralla samassa kämpässä, jossa hän oli työskennellyt seitsemänkymmentäluvulla. Ammatistaan ylpeä emäntä kertoi tarinoita elämästään metsurien kanssa. Hän oli tehnyt pitkiä työpäiviä huolehtien metsurien mahdollisimman monipuolisesta ravinnosta. Iloinen Hilk-

Kisapäivänä näyttävä laji ja upea sää houkutteli yli tuhat katsojaa seuraamaan koskenlaskua.

Kuvausryhmä ihasteli valtavia puukuormia Nurmeksessa, jonne tuli lisää tavaraa rekka toisensa jälkeen järveen purettavaksi. Nippusiepon kyydissä kuvattiin, miten lautta rakennetaan nippu nipulta.

ka muisteli tyytyväisenä kämpän moderneista, työtä helpottavista ratkaisuista, kuten vaikkapa hellan läpi kulkevasta lämpimästä vedestä.

Järvi-Suomen Uittoyhdistyksen uittopäällikkö **Esa Korhonen** kuvasi varsin kattavasti nykyuiton tilannetta. Pitkän hiljaiselon jälkeen ovat uittomäärät kasvaneet viime vuosina sekä kustannusten että ympäristöystävällisyytensä takia.

Ohjelma on vielä nähtävissä osoitteessa:

<https://www.ndr.de/fernsehen/sendungen/ostsee-report/Floesserei-in-Finnland/sendung1471284.html>

Teksti ja kuvat: Arja Soramäki

Tukkilaislaitojen mestari

Juha Julkunen on tukkilaislajien monikymmenkertainen Suomen mestari. Juha voitti myös kesällä 2024 SM Tukkilaiskisojen kaikki lajit, kuten myös lijoella lasketun Kuningasjätkä kisan.

Juha, mikä sai sinut kiinnostumaan tukkilaislajeista?

- Vietin lapsuuteni Kemijoen latvavesillä ja kesäisin seurasin tukinuittoa. Kotiseutuni suurin kesätaapahtuma oli Tukkilais- ja moottorisahauskisat, jossa tutustuin lajiin. Monien lajien aktiivurheilijana päätin osallistua vuonna 1984 kisoihin nuorten sarjassa ja sen jälkeen olen osallistunut lähes joka vuosi kisoihin.

Sinulla on yleisessä sarjassa koskenlaskussa 23 SM-kultaa, tukkilaismaratonissa 31 SM-kultaa, sauvonnassa 22 SM-kultaa ja joukkuesoudussa 20 SM-kultaa. Olet lähes voittamaton, mikä saa sinut jatkamaan lajin parissa?

- Laji on hieno, perinteikäs ja fyysisesti todella haastava. Tavoitteenani on 100 SM-kultamitalia.

Tukkilaiskisarjat tunnetaan koskenlaskusta, koska se on näyttävempi mutta oikeastaan helpoin tukkilaislaji. Itse pidän Tukkilaismaratonia varsinaisena kuninkuuslajina haasteellisuutensa vuoksi, sauvonta on vaikein laji, koska nykyään omana lajinaan se vaatii erittäin paljon osaamista. Joukkuesoutu puolestaan on tietysti joukkue- mutta myös taktiikkalaji.

Miten laji on kehittynyt viimeisten vuosikymmenten aikana?

- Laji on osa Suomen metsähistoriaa. Rovaniemellä aloitettiin vuonna 1908 järjestämään tukkilaiskisoja. Taidot, joissa edelleen kilpaillaan, ovat irtouiton työskentelytaidoista kehitettyjä kilpailumuotoja. Ensimmäiset SM-kisarjat järjestettiin vuonna 1949.

Viime vuosina osanottajamäärät ovat pudonneet todella alhaisiksi. Taso on koventunut mutta kaventunut. Porttikosken lähtöluettelossa oli viisikymmentäluvulla yli sata osallistujaa. Kyse oli silloin kansanhuvista. Mielelläni näkisin nykykisoissakin runsaslukuisen taitojaan mittelevän osallistujamäärän.

Millaisena näet tukkilaislajien tulevaisuuden?

- Toivottavasti ei ole kyse kuolevasta lajista, joka ei nykypolvia kiinnosta. Laji on vaativa eikä kukaan enää työtehtävissään harjoittele luontaisesti sen taitovaatimuksia. Jotta laji pysyisi voimissaan, pitäisi nuorille järjestää enemmän leirejä, joissa taitoja harjoitellaan ja heille pitäisi järjestää tasoon sopivia

kilpailuja. Eli tarvittaisiin lisää leirejä ja kilpailuja järjestäviä paikkakuntia, järjestäjiä sekä talkoolaisia.

Kisoista pitäisi tehdä enemmän tapahtumien luonteisia. Kilpailuihin pitäisi osallistua aloittelijoita ja ensikertalaisia omissa sarjoissaan.

Teksti ja kuva: Arja Soramäki

Uitto 2024 – kunnostamista ja modernisointia

Kuluneella kaudella Vuoksen alueella puuta uitettiin noin 600.000 m³. Määrä pieneni hiukan edellisvuodesta, sillä kevään poliittiset työtaistelut jättivät jälkensä.

Uittavien yhtiöiden lukumäärä sen sijaan jatkoi kasvuaan, kun Metsä Group liittyi mukaan neljänneksi uittavaksi yhtiöksi kahdeksan vuoden tauon jälkeen. Niinpä kesän kynnyksellä Joutseno Pulpin vesialue kunnostettiin uittovalmiuteen.

Uittopaikkoja oli käytössä 14. Kaikkiaan toimivia uittopaikkoja on 18. Aivan eteläisimpien uittopaikkojen kautta ei ajettu puuta uittoon, vaan uittoajot keskittyivät Nurmeksen ja lsalmen suunnille. Lieksan Märjälahden uittopaikka oli käytössä pitkähkön tauon jälkeen.

Uittokausi alkoi huhtikuun puolivälissä veteen ajoilla Puhoksen uittopaikalla. Viimeinen uittokuorma saapui Tarmon hinaamana tehtaalle marraskuun puolivälin tietämissä.

Uittopaikat on saatettu ajanmukaiseen kuntoon muutaman kuluneen vuoden aikana. Nyt kunnostustoiminnan huomio on siirtymässä väylillä sijaitsevien uittorakenteiden kunnostuksiin. Kauden kuluessa ukkoja poistettiin ja korvattiin keltaisilla poijuilla mm. Nurmeksen ja Rantasalmen suunnilla.

Aiempien vuosien tutut hinaajat säilyivät vahvuudessa: Olli, Roteva, Tarmo, Matari ja Axel. lsalmen suunnalla vahvuuteen tuli lisäyksenä Lauri.

Uittokin siirtyi uuteen IT-aikaan kauden 2024 alusta alkaen, sillä uiton määrähallinnan ja reaaliaikaisen tilannekuvan tueksi otettiin käyttöön Uittoon.fi-sovellus. Kukin toimija näkee omien uittopuiden sijainnin karttakuvalla.

Uiton oma organisaatio vahvistui, kun aiemmin useamman vuoden ajan osa-aikaisesti hoidettu uittopäällikön posti muuttui ennen kauden alkua kokopäivätoimiseksi uittopäällikön toimeksi.

Esa Korhonen

*uittopäällikkö, Järvi-Suomen Uittoyhdistys
toimitusjohtaja, Perkaus Oy*

Kuvassa uittokuorma etenemässä eteläisellä Saimaalla Vekaransalonsalmen mutkissa. Kapeikoissa pitkät hinauskuormat tarvitsevat apuhinaajien tukea, jotta rannat ja karikot vältetään.

Nippukuorma matkalla Stora Enson Imatran tehtaalle. Kuva: Stora Enso.

Uiton uusi tuleminen Stora Enson puukuljetuksissa

Stora Enso aloitti kesällä 2023 puun uiton uudelleen 14 vuoden tauon jälkeen. Uitto on ollut tehokas keino pienentää yhtiön hiilijalanjälkeä puukuljetuksissa, ja samalla Stora Enso on luonut edellytyksiä kotimaan kasvanutta puunhankintaa varten, kun kuljetusvaihtoehtoja on ollut enemmän.

Aiemmin Stora Enso uitti puuta vuoteen 2009 asti, mutta sen jälkeen yhtiön uittotoiminta oli tauolla ja kesäkaudella puuta kuljetettiin vesitse proomuilla. Uiton uudelleen käynnistäminen tarkoitti puun kuljettamista nippu-uittona Iisalmen ja Nurmeksen suunnilta Imatran tehtaalle. Uiton toteuttaminen vaatii hyvää suunnittelua ja useita järjestelyjä.

”Jo syksyllä päätetään, mistä leimikoista uittopuita aletaan keräämään ja missä päin Suomea uitto tullaan toteuttamaan. Kun puuta varastoidaan, pinojen väliin asetetaan poikittaiset puut, jotta ilma pääsee kiertämään, talven aikana puut pääsevät kuivumaan ja siten paremmin kellumaan kesällä”, kertoo terminaalipäällikkö **Antti Lukkarinen** Stora Enson Suomen puunhankinnasta.

”Lisäksi uiton toteuttaminen on vaatinut ison laiturin rakentamista uittopuiden nostopäähän sekä laatan lämmityksen, jotta kone ei pääse luistamaan pakkasellakaan. Lisäksi paikalla on hyvät valot, jotta töitä pystytään tekemään myös pimeällä turvalisästi”, Lukkarinen jatkaa.

Uiton tuomat ympäristöhyödyt ovat ylivertaiset

”Kun verrataan eri kuljetusmuotojen päästöjä ja hiilijalanjälkeä, uiton tuomat hyödyt ovat ylivertaiset. Tutkimusten mukaan uittaminen vähentää kuljetuksen hiilidioksidipäästöjä jopa 75 prosenttia verrattuna rautatie- ja aluskuljetuksiin”, sanoo operaatiojohtaja **Elina Hopponen** Stora Enson Suomen puunhankinnasta.

Uitolla on muitakin positiivisia vaikutuksia ympäristölle. Vedessä oleva puu tarjoaa kasvualustan pieneliöstölle, joka suodattaa vettä samaan tapaan kuin tehtaiden biologisissa vedenpuhdistamoissa.

Puun uittaminen pienentää myös potentiaalisten hyönteistuhojen riskiä. Kuivalla maalla havupuupino voi edesauttaa esimerkiksi kaarnakuoriaisten leviä-

mistä, mutta vedessä varastoitavan puutavaran osalta vastaavaa riskiä ei ole.

Ympäristöhyötyjen lisäksi uitto on osa kansallista huoltovarmuutta ja yksi keino pienentää riskejä logistisessa ketjussa. Vaikka Stora Ensolla on monia tapoja toimittaa ja kuljettaa puita, kyvykkyys uittoon on tärkeä.

”Kyvykkyys muodostuu osaamisesta, mutta myös uittoon tarvittavan infrastruktuurin rakentamisesta sekä koneista ja laitteista. Uitto mahdollistaa raaka-aineen kuljettamisen tehtaille myös mahdollisissa poikkeustilanteissa”, Hopponen muistuttaa.

Uittoa on tarkoitus jatkaa myös tulevaisuudessa

Uiton tuomien lukuisten hyötyjen lisäksi, perinteisessä kuljetusmuodossa on todettu kesällä myös haasteensa.

”Tarkoituksenamme on saada puut aina suoraan tuotantolinjalle. Eri kuljetusmuotojen yhteensovittamisessa tehdaspäässä tarvitaan hyvää suunnittelua, kun uittopuut ovat tulleet mukaan kuvioon. Uitossa on myös paljon eri työvaiheita ja tehdaspäässä sillä on ollut työllistävä vaikutus”, Hopponen taustoittaa.

Kaiken kaikkiaan uiton uudelleen käynnistäminen on kuitenkin ollut Stora Ensolle erittäin mielenkiitoinen ja positiivinen kokemus. Kaikki on tähän men-

nessä sujunut turvallisesti ja hyvin. Osaamista löytyy ja intoa riittää.

”Uittoa on tarkoitus jatkaa myös vuonna 2025. Se on osaltaan mahdollistamassa kotimaan puunhankinnan kasvattamisen”, Hopponen sanoo.

Maakuntiin taloudellista hyvinvointia

Stora Enso tekee kuitupuusta uusiutuvia ja kierrätettäviä tuotteita paitsi Imatralla, myös Oulussa, Varkaudessa, Joensuun Uimaharjussa, Heinolassa sekä Anjalankosken tehtailla Kouvolassa. Paksurunkoisempaa tukkipuuta taas hyödynnetään Stora Enson sahoilla Honkalahdessa, Uimaharjussa ja Veitsiluodossa sekä Varkauden sahalla ja LVL-tehtaalla puurakentamisen tuotteisiin.

Lisäksi Stora Ensolla on aaltopahvipakkauksia valmistavat tehtaot Lahdessa ja Kristiinankaupungissa, joiden raaka-aineena on muiden tehtaiden valmistama kartonki.

”Tehtaiden puunhankinta ja aktiivinen metsätalous luovat maakuntiin taloudellista hyvinvointia eli rahavirtaa aluetalouteen niin puukauppatuloina metsänomistajille kuin korjuu- ja kuljetustuloina Stora Enson paikallisille kumppaniyrityksille”, Hopponen sanoo.

Teksti: Heini Tammisto

Nippulautta uittoväylällä muutamia vuosikymmeniä aiemmin. Kuva: Suomen Metsämuseo Lusto.

Ontojoella Sotkamossa

Urho Kaleva Kekkonen näköispatsas

Urho Kaleva Kekkonen oli opiskeluaikanaan töissä uitossa Ontojoella Sotkamossa vuosina 1915 ja 1916. Yksi hänen työtehtävistään oli olla vonkamiehenä Huutoniemen jokimutkassa Heinälähdentie 97, Sotkamo, josta Kiimasjärvi alkaa. Kekkonen sanoo ääninauhahaastattelussa Maarit Tyrkön kirjaan siirretyssä kohdassa vonkapaikkaansa maailman kauneimmaksi paikaksi.

Visioni on ollut tehdä Hänen muistolleen näköispatsas. Nyt se on sitten toteutettu rekvisiittoineen. Vuonna 1947 rakennetun uittotoimiston uuninpohjalla "Vonkamies" tekee nykyisin yötä päivää työtänsä, eli vahtii pölökyn juoksua... illan hämärtyessä spotivalojen valaistessa. Vorokin siirsin Vonkamiehen käyttöön kotitaloni niemestä, missä Ontojoen ensimmäinen erottelu oli.

Pölökkyjä joessa on juossut viime vuosisadan alusta alkaen vuoteen 1984. Lautat hinattiin Kajaanin Kuluntalahteen. Vuosina 1934-1957 paikalla on ollut myös erottelu, joka voimalaitosten tultua siirrettiin kahden kilometrin päähän. Vanha väylä padottiin ja voimalaitokselle kaivettiin uusi reitti. Loppuaikana puut kulkivat nippuina vesistöissä.

Tervetuloa katsomaan Heinälähdentie 97, Sotkamo kaikkien nähtäväksi tarkoitettua kulttuurihanketta, johon mm. Sotkamon kunta ja Suomen uittoperinneyhdistys ovat osallistuneet. Kaikenlainen vanha uittorekvisiitti on myös tervetullutta.

Näköispatsaan on veistänyt puuveistäjä Esko Heikura/Kuhmo.

Teksti: Osmo Pääkkönen

Urho Kekkonen nuorena uittomiehenä.

Näköispatsas Esko Heikuran veistämänä.

Dokumentit: Viimeinen uitto, Osaran aukeat ja kasvun ihme

Käynnissä olevat metsätyön dokumentit sijoittuvat Koillismaahan alueelle. Siellä samat henkilöt, jotka olivat talvikaudet savotoilla kaatamassa ja kuljettamassa puita, siirtyivät kevään tullen uittotöihin järvien ja jokien varsille.

Kolme osaisessa dokumentissa kuvataan lijoen merkitystä alueen asukkaille, heidän kotiseudulleen ja taloudelle. Aikoinaan suurta huomiota saaneet kunnostushakkuut tunnettiin nimellä ”Osaran aukeat”. Hakkuissa uudistettiin aikaisempien hakkuiden jäljiltä jääneitä heikkokuntoisia jätemetsiä noin 20 000 hehtaarin alalla. Alue oli suurin yhtenäinen uudistusalue maassamme.

Asiasta on vuosien saatossa uutisoitu paljon. Äänessä ovat olleet asiantuntijat ja monet intressitahot, mutta paikallista väestöä asiassa ei ole kuultu. Tässä dokumentissa puheenvuoro annetaan nyt heille, alueen ihmisille, heidän kokemuksilleen ja tuntemuksilleen. Osaran alueen hakkuiden antamalla työllä oli suuri merkitys alueen talouteen. Se jopa hillitsi Ruotsiin suuntautunutta maastamuuttoa.

Kriitikot nostivat esiin monenlaisia uhkakuvia, joita hakkuista seuraisi. Peloteltiin jopa alueen muodostuvan tundra-alueeksi, jolla ei koskaan kasva puustoa. Kuinka kävikään. Pieniä epäonnistumisia sattui, mutta kokonaisuutena uuden puuston kasvu on ylittänyt odotukset. Kasvun ihme on toteutunut. Ei tullut Tundraa vaan mittava hiilinielu.

lijoen uiton loppuminen merkitsi suurta kulttuurillista muutosta. Keväiset ja kesäiset työt jokivarressa loppuivat. Tieolot olivat kehnot. Korvaavat kuljetusmuodot olivat uittoa kalliimpia. Yhtiöiden maksukyky puusta heikkeni hankinta-alueen laitamilla.

Dokumentointi on käynnissä. Viime kesänä tehtiin kuvauksia merkittävässä määrin. Kuvaukset on tarkoitus saada loppuun vuoden 2025 aikana. Puheenjohtajamme Juhani Hakkarainen on ohjannut dokumentointia ja toiminut asiantuntijana. Kuvauksia ja haastatteluja on tehnyt dokumentaristi Raimo Salo kuvausryhmineen.

Suuri avohakkuualue Sodankylässä, ns. Osaran aukea. Kuva: Suomen Metsämuseo Lusto.

Työn merkittävin tukija on Metsämiesten säätiö. Ilman säätiön myöntämää apurahaa hanke ei olisi ollut mahdollinen. Myös Metsähallitus on osallistunut hankkeen rahoitukseen. Heille valmistuu erillinen lyhyt dokumentti. Myös Valto Pernun säätiö on osallistunut hankkeiden rahoituksen. Kiitos heille arvokkaasta tuesta.

Matti Suihkonen

Tänä vuonna suuntana Espanja

Tänä vuonna kansainvälinen uittoperinnetapahtuma järjestetään Espanjassa, **Sobrarbessa**, joka sijaitsee Pyreneitten vuoristossa, Huescan maakunnan pohjoisosassa lähellä Ranskan rajaa. Ajankohta on **15.-18. toukokuuta**.

Olemme lähettäneet sähköpostitse tiedon kokouksesta ja sen ohjelmasta ym. niille jäsenille, joiden sähköposti on tiedossamme.

Järjestämme entiseen tapaan yhteisen ilmoittautumisen. Barcelona lienee kaupunki, jonne on järkevintä lentää. Sieltä on noin 2,5 tunnin ajomatka Sobrarbeen ja järjestäjät ovat luvanneet hoitaa kuljetuksen kentältä tapahtumapaikalle.

Mikäli olet kiinnostunut tapahtumasta, ota pikaisesti yhteyttä allekirjoittaneisiin ja pyydä lisätietoa ohjelmasta, osallistumismaksuisista ja majoittumisvaihtoehdoista.

Arja Soramäki
puh 050 568 0042
arja@soramaki.net

Marjatta Palmroth
puh 050 529 9762
m.k.palmroth@gmail.com

Asociación de Nabateros del Sobrarbe

*Calle Bellavista S/N
(22361 Laspuña-Huesca)*

**INTERNATIONAL RAFTSMEN MEETING
LASPUÑA 2025**

Tukkilaistapahtumat 2025

Tämän vuoden tapahtumien suunnittelu on vielä käynnissä useilla perinteisillä uittopaikkakunnilla.

Evijärvellä:

Evijärvi Viikko 28.6.–6.7.2025.

Evijärvi-seura ry:n 75-vuotisjuhla Uittomies kämpällä 16.8.2025.

Lisätietoja: ilmari.sulkakoski@gmail.com

Ajankohtaisin tieto tapahtumista löytyy internetistä sivuilta:

tukkilaiset.com

kayla.fi

www.uittoperinne.fi

Facebook: Suomen Uittoperinneyhdistys

— satavuotias kanava

Suomen vesistöt ovat toimineet merkittävinä kulku- ja kuljetusreitteinä useiden satojen vuosien ajan. Sisä-Suomeen asutus levisi vesireittejä noudatellen. Varhainen tieto kertoo, että mm. Pälkäneen seudun talolliset liikkui Savon ja Keski-Suomen alueella riistamaita valloittaessaan. Välille sattuneita kannaksia ylitellen he saapuivat Rautalammin erämaapitäjään jo 1400-luvulla.

Asutuksen lisääntyessä vesistöjä ja vesireittien kulku- ja kuljetuskelpoisuuden parantamista alettiin miettiä elinkeinoelämän kehittämisen näkökulmasta.

1800-luvun loppupuolella alkoi näkyä merkkejä metsien arvon noususta ja puun teollisen käytön lisäämisen mahdollisuudesta. Näkyvissä oleva muutos käynnisti keskustelun alueen vesireittien kehittämisestä. Merkittävät vesistöt: Keski-Suomen ja Savon rajamailla haluttiin yhdistää Äänekosken ja Jyväskylän alueen vesistöihin ja näin parantaa teollisuuden raaka-aineen kuljetusmahdollisuuksia.

Pitkään jatkuneen valmistelun jälkeen Senaatti myönsi 1911 määrärahan kanavahankkeen selvittämiseen. Selvityksen tuli käsittää ainakin Niiniveden, Konneveden, Kiesimän ja Keiteleen vesistöalueet. Selvityksessä tuli ottaa huomioon myös matkailu.

Epävakaat olot, ensimmäinen maailmansota sekä Suomen itsenäistyminen pitkittivät hankkeesta päättämistä. Senaatti hyväksyi hankkeen ja myönsi rahat 14.12.1919 hankekokonaisuuden toteuttamiseksi. Kerkonkoskella työt alkoivat syksyllä 1919. Vesi laskettiin kanavaan 14.3.1924. Viime heinäkuussa Kerkonkoskella vietettiin kanavan käyttöönoton satavuotistilaisuutta. Kanavien viimeistelytyöt jatkuivat vuoteen 1927 saakka.

Kanavien mitat:

- Pohjan leveys 15 m ja syvyys 2,3-2,5 m
- Sulkujen leveys 8,3 m ja sulun hyötypituus 35
- Syvyys sulun kohdalla 2,7 m

Kyseessä oli mittava työkokonaisuus sen ajan teknikalla. Hevosmiehiä oli 10–80 ja jalkamiehiä 50–370. Määrä vaihteli vuodenajan mukaan. Yksi suurimmista töistä oli muurikivien hankkiminen ja paikoilleen asentaminen. Muurikiviä hankittiin jopa yli 10 kilometrin etäisyydeltä. Kuljetus tapahtui lähinnä talvikausina jääteitä pitkin. Suuri osa työvoimasta oli paikallisia asukkaita. Erityistä ammattitaitoa vaativiin

Työmaalla käytetty veturi vaunuineen.

töihin, kuten kivimiehiä, hankittiin alueen ulkopuolelta.

Kanava rakennettiin kuivatyömaana. Kanavan molempiin päihin rakennettiin pato. Yläpuoliset veden ohjattiin väliaikaisesti Keitele-järveen, jolloin kanavan rakennustyömaa saatiin kuivaksi. Rakennustöissä käytettiin sen ajan uusinta tekniikkaa. Ruoppaajan voimalähteenä oli höyrykone. Ruopatut maat kuljetettiin proomulla järven syvänteisiin. Kanavakaivannon maa-ainesten kuljettamiseksi rakennettiin pieni rautatie.

Rakennustöiden johtajana toimi insinööri Veikko Tirri. Ilmeisesti hän onnistui työmaan johtamisessa hyvin, sillä hänet nimitettiin Savo-Karjalan viraston johtajaksi kanavan valmistuttua.

Puutavaran kuljetus kanavassa alkoi välittömästi kanavan valmistuttua.

Vuoteen 1956 saakka puut vedettiin kanavaan käsipelissä. Uitto työllisti parikymmentä kyläläistä. Moottorikäyttöisen vinssin käyttöönoton myötä työvoimatarve väheni kolmanneksella. Vilkkaimpina aikoina sulutus kesti koko sulan veden kauden.

Uittomäärä oli suurimmillaan 1960-luvun puolivälissä. Pisimmät hinausmatkat olivat Pielavedeltä Suolahteen. Matkalla oli kaikkiaan 7 kanavaa. Puuta kulki Keski-Suomen teollisuuslaitoksille sekä lisvedelle, jossa oli useita sahoja sekä rautatie. Kanavalla oli valtaisa merkitys alueen elinkeinotoiminnalle. Merkittävimmät kanavasta hyötyvät teollisuuslaitokset olivat Suonenjoella ja Keski-Suomessa. Lisvedestä muodostui yksi Sisä-Suomen tärkeimpiä sisämaan satamia. Sinne rakentui pienoinen sahakeskittymä.

Kuva ja teksti: Matti Suihkonen

Uittopuuta sahan rannassa 1930-luvun puolivälissä.

Vuosisata uittoa lisvedellä

lisvedellä ja siihen liittyvillä vesireiteillä harjoitettiin uittoa lähes sadan vuoden ajan. Uitto päättyi 1980-luvun puolivälissä, kun alueen teollisuuden raaka-ainekuljetukset siirrettiin pyörien päälle. Viimeinen uittopuuta lisvedellä käyttänyt yritys oli lisveden Metsä Oy:n saha, joka viime vuonna juhli sataa toimintavuottaan.

Laajan vesistön ja rautatien yhtymäkohtaan lisveden kylään alkoi 1800-luvun lopulla syntyä merkittävä mekaanisen metsäteollisuuden keskittymä. Vasta it-senäistyneen Suomen ensimmäisen vuosikymmenen aikana voitiin puhua suorastaan teollisuustaa-
jamasta.

Teolliset hankkeet alkoivat varsinaisesti viritä, kun rautatie lisveden kylälle valmistui vuonna 1889. Rat-kaisevan sysäyksen sahateollisuuden kehitykselle an-toi Keiteleen ja Konneveden vesistöt yhdistävien ka-navien valmistuminen 1920-luvulla. Ensimmäisen sa-han lisvedelle rakensi rautalampilainen kauppaneu-vos Heikki Peura 1800-luvun lopulla. Peura perusti myös rullatehtaan ja uitti laitoksilleen puuta omilla aluksillaan. Viimeiset vuosikymmenet Peuran saha oli Rauma Repolan omistuksessa, kunnes toiminta päätettiin vuonna 1983 heikon kannattavuuden vuok-si lopettaa.

Seuraava lisveden hyviä liikenneyhteyksiä hyödyn-tänyt yritys oli Kymiyhtiö, jonka saha perustettiin pian Peuran sahan jälkeen. Kymiyhtiön saha oli tuo-

tantomäärältään lisveden pienin ja se suljettiin jo 1950-luvulla.

Pisimpään lisveden reitistössä uittopuuta hyödyn-tänyt yritys, lisveden Metsä osakeyhtiö, juhli viime vuonna sata vuotta jatkunutta toimintaansa. Alueen metsänomistajien perustamasta sahasta tuli muuta-man vuoden toiminnan jälkeen tuotantomäärältään kylän suurin.

Alkujaan lähes pelkästään uitetun puun varassa toiminut saha harjoitti uittoa 1980-luvun puoliväliin saakka. Kahden oman höyryhinaajan lisäksi ”laivas-toon” kuului proomuja, joita käytettiin paperipuun ja muun pieniläpimittaisen puun kuljetuksiin. Ensimmäisen hinaajan yhtiön puuhamiehet kävivät hank-kimassa Tukholmasta.

Toinen hinaaja ja kolme proomua hankittiin 1920-luvun lopulla Pielaveden sahaosuuskunnalta, joka oli taloudellisten vaikeuksien vuoksi joutunut lopettamaan toimintansa.

lisveden rantaan uitettiin puuta laajalta alueelta. Korkeimmillaan koko vesistöalueen uittomäärät oli-vat 1960-luvulla. Uittokelpoinen reitti ulottui poh-joisen suuntaan Viitasaarelle saakka, kun Keiteleen ja Konneveden vesistöt liitettiin toisiinsa kolmella kanavalla. Kolun, Konnekosken ja Neiturin kanavat valmistuivat 1920-luvun puoliväliin mennessä. Ne edustivat aikanaan nykyaikaisinta sulkutekniikkaa.

Rautalammin reittiä lännen suuntaan puuta uitetiin Kerkonkosken ja Kiesimän kautta.

Valttina vesikuljetus

lisveden Metsän sahan sijoittumiselle olennainen asia oli laaja vesistö, jota pitkin puita voitiin uittaa koh- tuullisin kustannuksin etäämpääkin. Alkujaan tukit uitettiin irtolauttoina, halot ja propsit proomuilla. Menetelmien kehityttyä tukkien uitto tehtiin 1960-lu- vulta lähtien pääosin nippuina, mikä alensi huomattavasti kuljetuskustannuksia.

Uitto oli lisveden Metsän raaka-ainehuollossa kes- keinen yhtiön alusta 1980-luvulle asti. Vielä vuonna 1986 vesikuljetuksen osuus oli 40 prosenttia kaikesta yhtiölle toimitetusta puusta.

Ensimmäinen hinaaja, hollantilaisvalmisteinen s/s Metsä ostettiin yhtiölle Ruotsista vuonna 1925. Ennen oman hinaajan hankintaa vesikuljetukset teetettiin muun muassa uittoyhdistyksen omistamilla aluksilla. Sahatut laudat ja lankutkin uitettiin proomuilla lis- veden asemalle jatkokuljetusta varten siihen asti, kun oma pistoraide valmistui.

Metsä-laiva ryhtyi hinaamaan tukkeja sekä aika ajoin myös halkoproomuja. Varsinaisesti proomuja hinasi Pielaveden Metsäosuuskunnalta vuonna 1930 hankittu s/s Tapio. Pielavedeltä ostettiin konkurssiin menneen osuuskunnan koko laivasto, johon kuului hinaajan lisäksi ainakin neljä proomua, Tapio I, II, III ja IV. Vuonna 1939 Metsän hinattavaksi hankittiin proomut Panu ja Kimmo.

Sodan aikaan proomuja hinattiin tilausajoina Suo- lahdelta asti ja menokyydissä oli lisveden asemalta noudettua tavaraa, milloin mitäkin. Kyytiä saivat myös evakot ja heidän karjansa.

Metsä-laivalla konemestarina palvelleeseen Eino Kor- hosen mukaan alus oli ”hyvä hinaamaan, mutta söi hurjasti halkoja”. Laivamiesten muisteluiden mukaan Metsä oli myös nopea ja hyvä ajamaan kilpaa. Kil- pailu esimerkiksi siitä, kenen laiva ehti ensimmäi- seksi sululle, oli varsin yleistä. Kun nipun kuljetus sulun läpi saattoi kestää jopa vuorokauden, tällä oli iso merkitys.

Metsän viimeiseksi työkesäksi jäi 1956. Sen jäl- keen se jäi seisomaan rantaan ja koneesta irrotettiin jatkokäyttöön muun muassa kaikki pronssiosat. Lai- va sai olla sijoillaan vuoteen 1971 asti, jolloin se myytiin yksityiskäyttöön. Alus on entisoitu ja yhä toimintakunnossa.

Tapio-laiva palveli lisveden Metsää pidempään. Kauppahinta oli toimintaansa vasta aloittaneelle os- tajalle korkea, mutta hinnalla saatiin pitkäikäinen työjuhta, joka oli uittossa yli viisikymmentä vuotta.

lisvedellä Tapiota korjailtiin useampaan kertaan, suuri peruskunnostus tehtiin jo vuonna 1936. Alus sai silloin tehokkaamman voimanlähteen, joka muutos teki siitä yhden nopeimmista lisvedellä kulkeneista. Tapio oli uittokäytössä harvinaisen pitkään. Lopulta se oli viimeinen liikenteessä oleva ansioliikenteen

Tukinuittajia häntiä keräilemässä.

höyryhinaaja Suomessa. Kesän 1986 jälkeen laiva myytiin uudelle omistajalle yksityiskäyttöön.

Kahden viikon uittoreitti

Tapio-laivalla oli normaalisti töissä seitsemän miestä, joista jokaisella oli uittossa omat tehtävänsä. Oli ha- kamiehet, jakomiehet, lämmittäjä, konemestari ja päällikkö.

Puita keräiltiin uittolauttaan laajoilta alueilta. Nii- niveden ja Pielaveden rannassa oli paljon yhtiön omistajia, jotka tarjosivat metsiä hakattavaksi. Pui- ta haettiin sieltä melkein joka rannasta pieniä mää- riä. Pielaveden Vaaraslahti oli etäisin paikka, mistä normaalisti tukkeja haettiin. Uitto Vaaraslahdesta lisveden Jauholahteen kesti pari viikkoa.

Normaali määrä tukkeja oli noin 300 nippua yhtä aikaa hinauksessa. Joskus pienempiä nippuja yhdis- tellen saattoi hinauksessa Säynätsalmesta asti olla jopa 500 nippua. Silloin ei tuulisella säällä enää voi- nut lähteä liikkeelle.

Uitto Vaaraslahdesta kulki useamman kanavan ja sulun läpi. Säviän kanavasta piti lautat uittaa säikei- nä ja Kolun kanavassa piti lauttaa pätkiä, kun sulkuun mahtui vain kuusi nippua kerralla. Kolun kanava oli niin kapea, että siihen sopi vain kaksi nippua rinnak- kain.

Rantojen omistajien kanssa tuli tukin uittossa jos- kus kahnauksia, kun uitto piti välillä ajaa tuulensuo- jaan. Silloin olivat vaarassa kalastajien pyydykset. Pyydyksistä oli joskus uittomiehille illokin: kala- ruokaa riitti ilman omia pyyntivehkeitä.

Uittomäärät supistuivat vähitellen muiden kulje- tusmenetelmien vallatessa alaa. Siirtyminen maakul- jetuksiin sai sinetin, kun tehokas lajittelulaitos otet- tiin käyttöön. Työt pasongilla loppuivat, kun lajitte- lu siirtyi kentälle. Työnteko myös helpottui, kun syk- syllä ei enää ollut kiirettä saada uiton tuomia tuk- keja pois vedestä.

Teksti: Antti Äijö

Kuvat: lisveden Metsän arkisto

Liity Suomen Uitto- perinneyhdistys ry:n jäseneksi!

Oletko kiinnostunut uittoperinteestä? Yhdistyksen tavoitteena on uittoperinteen vaaliminen. Yhdistys tekee yhteistyötä metsätalouden ja vesikuljetuksien perinnetyöhön osallistuvien yhdistysten kanssa. Yhdistys on mukana keräämässä, tallentamassa ja levittämässä tietoja ja taitoja tuleville sukupolville. Viimeisiä onnistumisia on mm. Kämpäemäntä-dokumenttielokuva ja uittoperinteen pääsy Suomen kansallisen elävän kulttuuriperinnön listalle. Parhaillaan on käynnissä Koillismaahan sijoittuva kuvaus lijoen uiton loppumisesta ja Osaran aukeiden muuttumisesta kasvun ihmeeksi.

Tule mukaan tähän mielenkiintoiseen työhön. Ilmoita yhteystietosi m.k.palmroth@gmail.com ja maksa jäsenmaksu 20 € Suomen Uittoperinneyhdistyksen tilille FI50 4786 0010 2625 19, viite 5050, eräpäivä 30.4.2025.

Kiitos tuestasi!

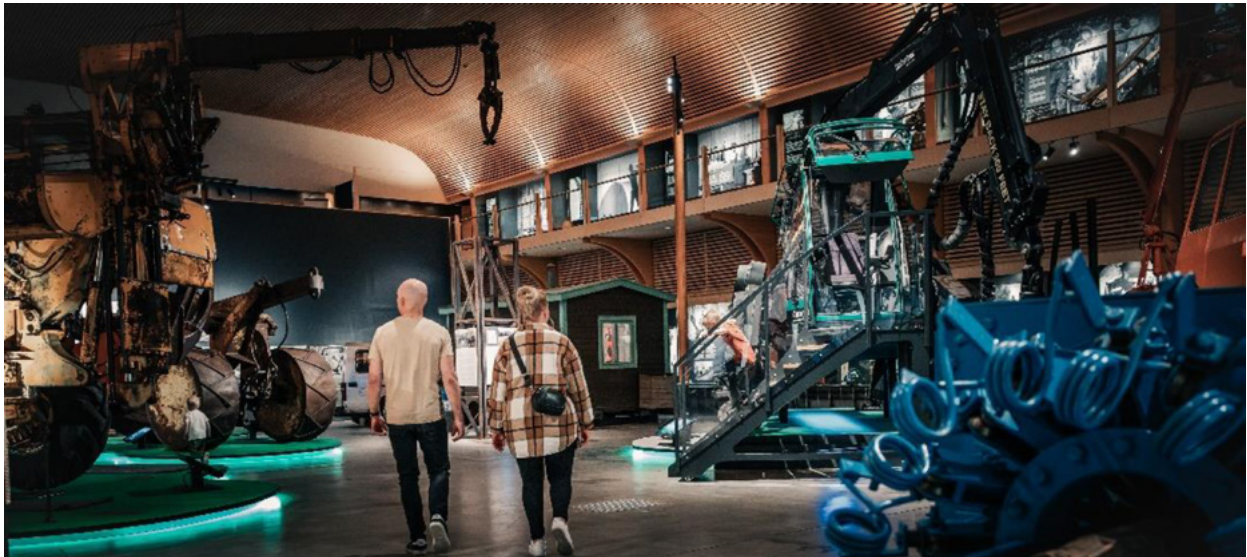
Arvoisat Suomen Uittoperinneyhdistyksen jäsenet

Vuoden 2025 jäsenmaksulasku lähetetään sähköpostitse niille jäsenille, joiden sähköpostiosoitteet ovat tiedossa.

Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi yhdistys toivoo mukaan uusia jäseniä. Jäseneksi voi liittyä ilmoittautumalla Marjatta Palmrothille puh. 050 529 9762 tai sähköpostilla m.k.palmroth@gmail.com.

Jäsenmaksu on entisen suuruinen **20 euroa**. 80 vuotta täyttäneille jäsenmaksu on vapaaehtoinen. Toivomme, että hekin voisivat maksaa jäsenmaksun, jolla katetaan mm. painatus ja postikuluja.

Saajan tilinumero	FI50 4786 0010 2625 19	TILISIIRTO Jäsenmaksu 2025: 20 €	
Saaja	Suomen Uittoperinneyhdistys ry		
Maksaja			
Allekirjoitus	_____	Viitenumero	5050
Tililtä n:o		Eräpäivä	30.4.2025 20,00 EUR

Kuvassa Luston aula.

Suomen Metsämuseo Lusto tarjoaa ymmärrystä metsistä

Suomen Metsämuseo Lusto on Punkaharjun kansallismaisemassa tukikohtaansa pitävä metsäkulttuurin valtakunnallinen vastuumuseo, suomalaisen metsäsuhteen vahvistaja ja metsäkulttuurin asiantuntija. Luston tapahtumat ja työnäytökset tuovat esille ihmisen suhdetta metsään ja luontoon. Työnäytöksissä voi nauttia entisajan nostalgiasta ja tutustua perinteisiin käsityötaitoihin. Metsäteemaiset tapahtumat tarjoavat leppoisaan yhdessäoloon sekä metsäisiä tietoja ja taitoja kaikille metsäkulttuurista kiinnostuneille. Ympäri vuoden avoinna oleva Lusto on suosittu matkailukohde ja siellä vieraileekin vuosittain noin 30 000–40 000 kävijää.

Toukokuussa 2024 avautunut uudistunut Lusto kertoo laajassa Metsäsuhteiden maa -näyttelyssään metsän ja ihmisen yhteisen tarinan kuuden näkökulman kautta.

Metsän luonto -osio nostaa esiin metsän monimutkaisena ekosysteeminä, ilman ihmistä. *Vihreä kulta -osio* tarkastelee metsää ihmisen raaka-ainevarastona ja resurssina eri aikoina. *Voimavara* kertoo metsän ihmisille tuottamasta henkisestä hyvinvoinnista ja terveydestä. *Savotta* avaa metsässä tehtävää ja metsään liittyvää työtä sekä metsäammatteja moniulotteisesti menneestä tulevaan. *Metsäläiset-osio* kuvaa metsän merkitystä suomalaisuuden rakentumisessa. *Kallisarvoinen metsä* käynnistää arvokeskustelun. Mitä kaikkea metsä meille ja muille lajeille merkitsee?

Luston vuoden 2025 päätapahtumat:

- Perjantai 25.4.2025 klo 10 Luston näyttelykauden avajaiset.
Erikoisnäyttely Visakoivu – pirun puristama puu
- Lauantai 14.6.2025 klo 9–16 Metsurin paluu -tapahtuma.
Moottorisahauksen SM-kilpailut, näyttelyopastuksia, työnäytöksiä, näytteilleasettajia, elokuva auditoriossa ja paljon muuta
- Työnäytöksiä pitkin kesää
- 29.11.2025 Joulupuun päivä

Suomen Metsämuseo Lusto
Lustontie 1, 58450 Punkaharju
p. + 358 15 345 100
lusto@lusto.fi
lusto.fi

VONKAMIES

28. vuosikerta

Vastaava päätoimittaja Matti Suihkonen

Uittoperinteistä ja niiden vaalimisesta on Vonkamies kertonut 28 vuoden ajan syksystä 1997 alkaen.

Vuosien aikana olemme saavuttaneen perinteistä kiinnostuneen lukijakunnan, joista osa on kirjoittanut muistojaan toisten tietojen lisäksi. Meillä on myös www-nettisivut ja facebook-ryhmä samaa tehtävää helpottamaan. Kiitämme lukuisia kirjoittajia ja toivomme lisää muistoja ja kirjoituksia, jotka voimme jakaa muille joko Vonkamiehessä ja/tai nettisivuillamme.

Suomen Uittoperinneyhdistys ry

Juhani Hakkarainen
puheenjohtaja
puh. 0400 688 313
juhani.hakka@gmail.com

Matti Suihkonen
varapuheenjohtaja
puh. 0500 253 093
suihkonen.matti@gmail.com

Heikki Nyysönen
rahastonhoitaja
puh. 040 588 4410
hnyysso@gmail.com

Esa Ojala
sihteeri
puh. 0400 254 690
esa.ojala59@gmail.com

Arja Soramäki
hallituksen jäsen
puh. 050 568 0042
arja@soramaki.net

Marjatta Palmroth
jäsenrekisteri
puh. 050 529 9762
m.k.palmroth@gmail.com

www.uittoerinne.fi

Facebook: Suomen Uittoperinneyhdistys